

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., fél évre 6 frt., negyed évre 3 frt.

Előfizetések és hirdetések helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizethet: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L. Keresztény P. kereskedéseiben.

Egyes szám ára 5 kr. o. é.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautóca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr., s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasensteint és Vogelnél (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.

Nyitási sora 20 kr.

A „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“

1872 szeptember 1-jétől mindennap egész nagy iven jelenik meg, előfizetési díj: egész évre 12 frt., fél évre 6 frt., évnegyedre 3 frt. o. ért.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizető után tisztelet-példánnyal szolgálunk.

A helyzet képe.

Kolozsvár, 1872. oct. 15.

I.

(K—g) Most, midőn a képviselőház egy pár hétre elnapolta üléseit, midőn a politikai élet súlypontja az országházból a sajtó körébe tevődött át, alkalmas az időpont körületekinteni, s vizsgálni, hogy vagyunk, hogy állunk, s mik kilátásaink a jövőre. A képviselőháznak e szünetelési ideje már azért is alkalmas erre, mert tudjuk, hogy a ház tanácskozásai alkalomával a napi sajtó szerepe többnyire a falakon belől már megtörténteknek ismétlése, vizsgálata, kibővítése a különböző felfogásokkal, egyéni nézetekkel.

Nem azt akarjuk ezzel mondani, hogy a sajtó egyszerűen csak reproducálja a ház tanácskozásainak eredményét, csak azt, hogy majdnem minden fejtegetés abból veszi kiindulási pontját, a mi a képviselőházban már megtörtént, Alkotmányos államban a politikai életnek soha sem szabad szünetelni; s nézetünk szerint a napi sajtónak igen szép munkatere van akkor, midőn a honatyák eloszlanak, midőn a tanácskozó ház néma, csendes.

Ilyenkor kell jellemezni a ház működésének eredményét, valamint az általános politikai helyzetet is. Lássuk tehát mi is, hogy állunk, milyen egy állami kül, mint beléletünk.

Általános szabály gyanánt lehet felállítani, hogy egy állam erősségének, külső tekintélyének legbiztosabb támasza, a belső élet rendezettsége. Egy oly állam, melynek rendén van a szénája, melynek polgárai megelégedettek, hol az alkotmányos élet a maga rendes medrében hömpölyög, nem lépve soha át az alkotmány által kimutatott partokat, hol minden egyes érzi fontosságát, hol az egész az egyesekért, s az egyesek az egészért, tudják és teszik is kötelességeiket, egy ily államnak, ki mondjuk, ki felé tekintélye, az általános európai kérdések, mikénti megoldásában szerepe van.

A külpolitikának befolyást és súlyt nem annyira a szuronyok kölcsönzésének, mint a nép szellemi és anyagi előhaladása, miveltisége. Volt idő, midőn csnpán az anyagi hatalomnak is nevezetes szerep jutott a külső tekintély megalapításában, de ma már egy oly állam, melynek népe a művelődési feltételek általános kíváncsi mőgött messze hátra marad, legyen bármily colossális hadsereg, övedzze körül bár magát a legbámulatosabb erődtitési művekkel, nagyszabású politikát nem folytathat semmi esetre.

En egy állam külső tekintélyének hévmé-rőjét nem abban találom és keresem, ha költségvetéséből milliókat vesz föl a hadsereg számára, hanem abban, hogy évente mit ad ki a népoktatás előmozdítására, hány mértföld vasutat épít, minő vizszabályozási műveket létesít, miként rendezi be az alkotmányos életet úgy, hogy minden egyes lelkesüljön egy közös eszméért, melynek megtestesítésében ő maga is részt vesz. — Ezek azok a kellékek, melyeken egy állam tekintélye nyugszik. — Nem akarom ezzel a hadseregnek legalább a mai viszonyok közötti fontosságát tagadni. Elismerem, hogy az államhatalom imponáló kiegészítő része, csak azt mondom, hogy egymagára meg

nem véd, tekintélyt, tiszteletet parancsoló állást nem biztosít.

Azt mondhatja valaki mindezekre: mind szép ezt így elgondolni, könnyű dolog így elméletben fölállítani, de hasztalan fáradság, mert a gyakorlat mást bizonyít. Ott van Németország, ma első hatalmassága Európának, s ez állást nemde szuronyokkal szerző?

Erre határozott nemmel felelünk.

Igaz, hogy Németországnak ma a legnagyobb hadserege van, de ne feledjük, hogy e hadsereg nem azért győzte le Franciaországot, mert minden katonájának szuronyt adott kezébe, hanem mert történetesen (?) minden katonája értelmes mivelt polgár volt, kik föl tudták fogni a haza érdekét, tudtak lelkesülni annak egységeért, hatalmaért, dicsőségeért.

A nagy német-francia háborúban minden német katona nem csak ily minőségben szerepelt, hanem a katonaköpenyegben ott voltak az értelmes, mivelt polgárok is, kik a győzelmet nem csak a szurony hegyéhez csatolták, hanem az általános képzettségre alapították. — Bátran állíthatjuk tehát ismételtén, hogy az általános népmiveltiség, a füstölő gyárak, repülő vasutak sokkal nagyobb biztosítékai egy nemzet külső tekintélyének, mint hadserege, a gyűtis szerszámai által képviselt nyers erő.

Nézzük már most saját viszonyainkat.

Egy látszólagos ellenmondásra találunk. Nálunk ugyanis a nép miveltisége még csak kezdetleges állapotban van, gyáraink se füstölnek olyan nagyon, hogy van mégis, hogy a magyar-osztrák birodalom kifelé tekintélyes állást foglal el?

A felelet erre nagyon könnyű.

Hagyjuk az elmerengést, az a sokat emlegetett nagyhatalmi állás se kábitson el. — Ha ma e birodalom életképessége el van ismerve, tekintélye meg van alapítva, szava nyomtatékkal bír az európai kérdéseket illetőleg, koránt sem azért van ez, mert tekintélyes hadsereggel rendelkezünk, mely tán egyet kivéve, Európa bármely hadseregével megmérkőzhetnék, hanem az állapot az általános helyzetnek szükségképi következménye.

Ma egy birodalom sem támaszkodhatik egyenesen numericus haderejére, nem szólhat így: van ennyi meg ennyi katonám és ágyum, tehát nagyszabású politikát folytathatok; hanem számba kell vennie a körülményeket és viszonyokat, melyek között él. Ha ma birodalmunk, Német- és Oroszország békében élnek egymással, nem onnan van, mert azt Andrassy, Bismarck, Gorcsakoff úgy akarják, nem azért van, mert a három császár találkozott egymással Berlinben, hanem mert a körülményekkel, a kényszerítő viszonyokkal nekik is számolni kell, meg kellett alkudniok.

Nekünk békére van szükségünk, ez nem titok, ez egy oly közohaj, mely után mindnyájon vágyódunk, melyet külügyminiszterünk is minden alkalommal oly meggyőzőleg szokott hangoztatni. Az átalakulás idejét éljük, sok állami létünk megszilárdítását célzó kérdés van még megoldandó; a rendezésnek még csak kezdetén vagyunk, tehát, már eltekintve

a humanus szemponttól, a politikai eszély is azt követeli, hogy a békét minden áron fenntartsuk. Van még egy más tekintet is, mely ezt parancsolja. S ezt soha se hagyjuk ki a számításból.

A közel-múltból tapasztalhattuk, hogy a nemzetiségi foederatív eszmék akkor tenyésznek leginkább, az agitacionalis mozgalmak akkor indulnak meg legsűrűbben, különösen az ország déli vidékein, ha viszonyaink bizonyos irányban nem a legbarátságosabbak; mihelyt a helyzet tisztul, azonnal elnémul minden, mint azt a jelen pillanat is tanúsítja.

Ha ma az ország déli vidékein Miletics, s az Omladina apostolai hallgatnak, a világért sem azért teszik, mert megunták az örökös harcokat, vagy mert meg vannak elégedve a helyzettel, hanem, mert látják, hogy az a hatalmasság, mely felé kacsingatni szoktak, melytől álmaik megvalósítását várták, kezd kibékülni velünk. Ime a kettős szempont, mely a béke fenntartását parancsolja.

De lássuk a német birodalmat. Miért akarja ez is a békét? Nem azért, mert Bismarck harcziassága megszűnt, hanem, mert történetesen ő is csak azt akarhatja, mi elől kitérnie nem lehet, mit az események kéréhetlenül előírnak.

Ismerjük a német birodalom belállapotát; a beolvasztási műfolyam még nincs befejezve, a birodalom egységesítése még nincs keresztül vive minden irányban, s már is két hatalmas ellenséggel kell számolni, az ultramontanokkal és a foederalistákkal. Egyik is elég bajt adna, hát kettő! A mi történt Bajorországban tudjuk; úgy látszik, hogy az ifjú, ábrándos király kezd elégedetlen lenni sorsával, kezd nyugtalanítani álmát az alárendeltségi viszony; ki tudja, hová nőheti ki magát e mozgalom.

Azt mondják némelyek: Németország egységét nincs mitől féltetni, az éppen oly természetes szükségesség, mint Olaszország egysége, ha ez megtörtént, annak is meg kelle történni. A kik így gondolkoznak, tisztelem logikájukat, csak hogy kettőt felejtettek el.

Olaszország egységének eszméje sok százados múltban gyökeredzett, míg a német birodalom egységének érzete a német-francia háború előtt alig létezett; hirtelen támadtánélkül, hogy komolyan lehetett volna felőle gondolkodni, a nélkül, hogy szükségessége a kedélyekben eléggé megérlelődött volna. Aztán van még egy, mit nem lehet kihagyni a számításból.

Olaszországot nemcsak egynyelvű lakosság lakja, hanem egyhitű is, míg Németországot századok óta mereven kétfelé osztja a valláskülömbőség: délre és éjszakira. Másrészt gondolkodnak Münchenben és vidékén, mint a Spree mellett. Ez a hitkülömbőség is játszhatik még szerepet az állami egység megszilárdítására irányzott munkába. S kérdés, vajjon München meghódol-e föltétlenül Berlinnek, vagy ennek megakadályozására semmiféle szövetségtől se retten vissza?

Már ezek is nagy különbséget tesznek az olasz, meg a német egység között.

Soká tárgyaltuk e kérdést, de szükséges volt, hogy megmutassuk, mennyire érdekében áll Németországnak a béke fenntartása. Már ha

nekünk és a német birodalomnak érdekünkben áll a béke fenntartása, akkor az orosz császárnak Berlinben való megjelenése nem pusztán udvariassági tény, hanem okos alkalmazkodás a helyzethez az adott viszonyokhoz.

Ha tehát a béke ma egyidőre biztosítva van, ennek nem az oka, hogy három ember, és néhány diplomata összebeszélt, hanem mert az európai államok létevére követeli a nyugalmat. Még egyet ne feledjünk ki, midőn Oroszországról beszélünk.

Bármennyit is hangzottassák azt, hogy birodalmunkat több nyelvű nemzetiség lakja, melyeknek kifelé való gravitálása egy nagy akadály állami megszilárdulásunknak, azt az egyet el kell ismernünk, hogy Oroszország is ép a bajban szenved, még inkább, mint mi. Nagyobb számmal vannak ott a különböző nemzetiségek az Urálon innen, meg túl, s ki tudja, ha Oroszország egy néhány diplomatája kedvéért valamely kalandra adná magát, a foederalista mozgalmak vajjon nem zudulnának-e reá ez óriásra? Továbbá jussunk észünkbe, hogy Oroszországban az elnyomott lengyel nemzet mindig szép történelmi multra támaszkodhatik, követeléseit s actióját illetőleg oly multra, mely neki megadja a jogalapot, míg nálunk, legalább Magyarországon a nemzetiségek követeléseire, túlszáira minden szilárd alap hiányzik, ők ha egyet lépnek, már elhagyták a törvényes tért, tehát a jogalap hiányzik.

Látni való mindezekből, hogyha nekünk szükségünk van a békére, bizony másoknak is van. A viszonyok aképpen alakultak, hogy egy időre legalább nem lehet félni annak megzavarásától. Köszönet a mai külügyminiszternek, ki felismerte a viszonyok ez irányzatát, s ki minden utógondolat nélkül, az őszinteség meggyőző hangján hirdette, hogy nekünk béke kell, mert dolgozni akarunk.

Sokan annak idejében, nem igen voltak megelégedve ezzel a nyíltsággal, s azt hirdették, hogy a politikában az őszinteség nem mindig vezet célhoz. Mi mindig más véleményben voltunk. A nyíltságnak, s minden utógondolatot kizáró őszinteségnek meg van az imponáló hatalma, mely magával ragad, utánzókra talál.

Mig a politikai életben is a reservatio mentalis uralkodik, míg a beszédet csak arra használják, hogy a gondolatot elpalástolja; míg nem lehet tudni, hogy egy államnak mi a bevallott célja: addig nem csoda, ha az államok kancsal szemmel néznek egymásra, s minden barátságos ömlengések dacára is szuronyt szuronyra halmoznak. Andrassy grófnak számos érdemei közül, különösen ki magoslik az, hogy az őszinteség politikáját igyekszik nálunk meghonosítani. Bár követőkre találna államférfiúi collegái részéről, ennek csak a népek örvendenének leginkább.

Talán sohasem foglalta el államférfi alkalmasabb időben székét, mint ő. — Ha megszoktuk a „gondviselés férfiának“ nevezni specialis magyar szempontból, lehetetlen fel nem ismernünk a gondviselés sugalmazását akkor, midőn ő felsége őt kinevezte a külügyminiszteri székre. — A magyar-osztrák birodalomnak viszonyai nem voltak valami roszasak a külállamokkal, midőn Beust lelépett

UJ CZUKRÁSZAT

Van szerencsém tudatni a n. é. közönséggel, hogy bel-monostortuzában a volt fogvaszó egyet-téle boliban cukrászatomat **e hó 20-án megnyitom.**

Cukrászatomban kaphatók különböző finom francia cukor és mandulás sütemények, friss tészta neműek, bélesek, indiai fánk, diós és mákos kiflik stb., továbbá finom török puliszka és candirozott gyümölcsök, kitűnőleg készített gyümölcs befőttek és mindenféle töltött és töltetlen csukrok és bombonok.

Többféle nemű finom likőrök, rozsolisok, finom szilviorum, fenyővíz, jamaicai rum és különböző butélias borok.

Menyegzői, keresztelési vagy bármely ünnepélyességre szükséges megrendelések egy vidékre mint helyben a legpontosabban és legutányosabban teljesítenek.

Pontos kiszolgáltatásról gondoskodik van.

Simon Ferencz,
számos látogatást esd
cukrász

A kolozsvári hitelbank és zálogkölcöntársulat

Késpénz betételeket 100 frttól kezdve **pénztárjegyekért**, a melyek után 6% kamatot fizet. E pénztárjegyek értékét Pesten is felvehetni az **angol-magyar banknál**. A kamatok 3 havonként fizetnek.

A bank **kölcsönöket** ad mindennemű értékpapírra, arany- és ezüst tárgyakra s más értékes ingóságokra.

Leszámlitól váltókat; vesz értékpapírokat.

Elvállal pénzbehajtásokat váltókra, utalványokra.

Törlesztési kölcsönöket eszközöl 500 frttól kezdve telék-könyvezett bírtokra 24 1/2 vagy 34 évre; a törlesztés és kamat 8% illetőleg 6 3/4 %-ot tesz.

Egyszermind jelenjük, hogy az „**első magyar**” általános biztosító társaságfőigazgatójának vezetését elvállalván, elfogadjunk mindennemű tűz-, jég- és életbiztosítást.

az igazgatóság.

(21)

78—*

Megjelent és Demjén László

könyvkereskedésében Kolozsvárt és általa minden könyvárusnál kapható:

Kolozsvár története.

Oklevéltárral. (1.) ős- és középkor. (513. Kr. e. — 1540. Kr. u.)
Egy külön kötet világozó rajzokkal. (36 tábla.)

Irtó Jakab Elek.
Ára 10 frt.

(327)

75—*

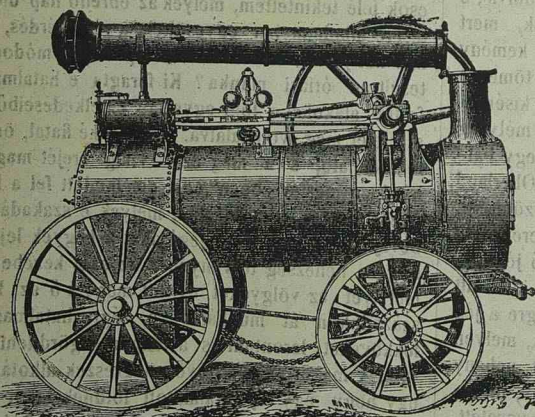
E minde tekintetben nagy, epochális munkát itt hosszasan dicsérgetni és ajánlani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város e munka kiadásával magának maradandó emléket emelt. Sietesen tehát e város értelmes közönsége, e munkát partfogása alá venni és terjeszteti, hogy a nagyszorgalmu és szaktudás irába minél több kedvet öntsen e munka folytatására, melynek legérdekesebb része az újabbkor története lesz. A ki megszerzte magának ezen 3 részből álló első kötetet, az bizonyára érdekel fogja lapozgatni és benne bvárakodni, s a folytatást minden áron megszerezi magának.

Demjén László.

GŐZCSÉPLÉSI FELHIVÁS.

(582)

2—6

Alólirtak egész tisztelettel tudomásra hozzák a nagyérdemű földbirtokos és haszonbérlo közönségnek, miszerint

hat gőzcséplő gépuket, melyek az ország-nak különböző helyeiben működnek,

a felvállalt munkák bevégezte után ha még valaki igénybe venni kívánná,

Erdélynek bármelyik részében cséplés végett átengedik,

sziveskedjék csépléttetési szándékát alólirtakhoz mentől előbb meg-

tetni. **Feltételeink előnyösök és nagyon kedvezők.**

Kolozsvárt, október 7-én 1872.

Berei és Merza.

